

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Česká Lípa 6. 6. 2011
č. j. SRS 040195/2011

Oblastní odbor SRS
Pražská 765
440 01 Louny

Zpráva č. 11 Oblastního odboru Louny o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 6. 6. - 12. 6. 2011

1. Počasí

Na počátku sledovaného období bylo slunečné a velmi teplé počasí s občasnými prudkými bouřkami, denní teploty dosahovaly až k 29 °C. Od středy časté střídání jasného a deštivého počasí, s denními teplotami okolo 22 °C. Noční minima se pohybovala mezi 8-17 °C. Občasné vydatné bouřky i mírný déšť v tomto období výrazně přispěly ke zmírnění vláhového deficitu v celé oblasti.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V obilovinách, hlavně u ječmene jarního, probíhá ošetření fungicidy i insekticidy proti houbovým chorobám a larvám kohoutků. U brambor začalo preventivní ošetřování proti plísni bramborové a podle potřeby také proti mandelince bramborové. Ve chmelnicích pokračuje ošetřování proti peronospoře chmele a mšici chmelové. U hrachu se ošetřuje proti obaleči hrachovému a kyjatce hrachové. Začalo se s ošetřováním plísně cibulové u cibule a proti mšicím u košťálové zeleniny. Pokračuje se s vybíráním raných brambor, sklizní košťálové zeleniny, cibule a jahodníku.

V okresech Louny a Litoměřice bylo na mnoha lokalitách zjištěno a monitorováno silné zaplevelení mákem vlčím (*Papaver rhoeas*) v porostech řepek, obilovin a hrachu.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 59-71 BBCH)

Zjištěn střední výskyt padlí pšenice (*Blumeria graminis*) v okrese Jablonec nad Nisou (Rychnov u Jablonce nad Nisou, 9. 6.).

Chemickou ochranu provádíme především od končícího odnožování až po plný vývin posledního listu (fáze 29-39 DC), jestliže většina odnoží má výskyt padlí na některém z horních tří listů. Čím časnější je napadení, tím větší je riziko škod. Fungicidní ošetření se obvykle provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

JEČMEN OZIMÝ (RF 65 – 71 BBCH)

Silný výskyt spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) byl pozorován v okrese Louny (Libyně, 6. 6.).

Na ječmeni: od konce sloupkování na čepelích a pochvách listů zprvu vodnaté, modravě šedé skvrny, obvykle 0,5-2cm dlouhé, které záhy od středu usychají a mění barvu na šedobílou. Tvar skvrn oválný až podélný, často s jedním koncem špičatým. Skvrny dostávají tmavohnědý okraj, který ostře ohraničuje skvrnu od zdravého pletiva. Pokud vznikne skvrna na bázi listové čepele, může přerušit úplně přísun živin a list zasychá. Od mléčné zralosti mohou být napadány i klasy, příznaky však jsou méně nápadné.

Použití fungicidu přichází v úvahu obvykle od fáze 37 DC (objevení posledního listu) do fáze 39 DC (plně vyvinutý praporcový list) při šíření choroby. Za orientační prahovou hodnotu lze považovat u ječmene 20-30% napadených druhých až čtvrtých listů shora. Vzhledem k charakteru fungicidů povolených na spálu ječmene lze přitom skvrny spály a síťovité a okrouhlé skvrnitosti sčítat. Při pozdější aplikaci fungicidů je třeba pečlivě zhodnotit možnost použití přípravku na ochranu rostlin při dodržení ochranné lhůty.

Silný výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) byl pozorován v okrese Louny (Libyně, 6. 6.).

Doporučené ošetření: viz pšenice ozimá

Střední výskyt mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) byl pozorován v okrese Louny (Libyně, 6. 6.).

Tato mšice se nachází především na stéblech a stopkách klasů. Při masovém výskytu způsobují všechny druhy mšic poškození rostlin posátím, přenosem viróz a vylučováním medovice. Největší škody působí v období kvetení a mléčné zralosti. V porostu se kontroluje 50 odnoží odebraných při průchodu porostem minimálně 20 metrů od okraje porostu.

Přímá ochrany aficidy a insekticidy je vhodná při výskytu 3 a více mšic na jednu kontrolovanou odnož v období konce metání.

JEČMEN JARNÍ (RF 39-61 BBCH)

Střední výskyt pruhovitosti ječmene (*Helminthosporium gramineum*) byl pozorován v okrese Louny (Libyně, 6. 6.).

Od května do začátku července se na listech objevují mezi listovými nervy dlouhé světlé pruhy. Posléze pruhy hnědnou a listy se často v pruzích podélně třepí a zasychají. Kulminace těchto příznaků se obvykle objevuje až během metání. Nemocné rostliny bývají kratší, klasy metají jen částečně a bývají hluché.

Moření osiva přípravkem, který má dostatečnou účinnost na pruhovitost je nejobvyklejší a spolehlivá ochrana.

OVES (RF 37-45 BBCH)

Zjištěn střední výskyt mšic (*Aphididae*) v okrese Jablonec nad Nisou (Rychnov u Jablonce nad Nisou, 9. 6.).

Doporučené ošetření: viz ječmen ozimý

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 71-75 BBCH)

Silné zaplevelení úhorníkem mnohodílným (*Descurainia sophia*), monitorováno v okrese Louny (Krásný Dvůr, 10. 6., Podbořany, 7. 6., Telce a Stradonice, 9. 6., Kněžice a Čeradice, 8. 6.).

MÁK (RF 41 BBCH)

V okrese Litoměřice (Chotěšov, 6. 6.) byl pozorován první výskyt plísně máku (*Peronospora arborescens*).

SLUNEČNICE (RF 39 BBCH)

V okrese Litoměřice (Nížebohy, 6. 6.) byl pozorován první výskyt mšice slíkové (*Brachycaudus helichrysi*).

OKOPANINY

CUKROVKA (RF 35 - 41 BBCH)

V okrese Litoměřice (Mlékojedy) pozorováno **poškození po krupobití**.

BRAMBORY (RF 31-65)

Byl zjištěn první výskyt **plísně bramborové (*Phytophthora infestans*)** v okrese Louny u drobných pěstitelů (Žatec, 10. 6.) a v okrese Litoměřice na zavlažovaných pozemcích.

Silné výskyty **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** byly zjištěny u drobných pěstitelů v okrese Litoměřice (Libotenice, Nučnický, Roudnice nad Labem) a střední výskyt byl zaznamenán v okrese Ústí nad Labem (Svádov, 9. 6.).

Škodí žírem brouků i larev, při přemnožení může docházet k holožírům. Za slunečného počasí v době mezi 9-17 hod. se prochází porostem ve směru výsadby. Při každém průchodu se kontrolují řádky a zaznamenává se počet brouků nebo ohnisek larev. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha. U porostů větších než 10 ha se prochází a prohlíží 0,2 ha. Porost je nutno projít nejméně 4 x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení. Škodlivý výskyt je udáván při překročení hranice 100 brouků nebo 140 ohnisek larev na 1/ha.

Ošetření lze průběžně provádět povolenými přípravky na ochranu rostlin.

CHMEL (RF 33-39 BBCH)

Silný výskyt **peronospor chmele (*Pseudoperonospora humuli*)** byl pozorován v okrese Louny (Březno u Loun, 10. 6.).

Mladé výhony jsou menší, listy na nich jsou deformované, drobné. Na spodní straně napadených listů bývá povlak šedého mycelia houby. Na listech starších rostlin se tvoří nejdříve zelenožluté nepravidelné skvrnky, které rychle žloutnou a hnědnou, napadené pletivo zasychá. Napadené hlávky jsou otevřeny, listeny hnědě zbarvené.

Přímá ochrana se provádí na základě počtu klasovitých výhonů a počtu peronosporových skvrn na listech a podle signalizace postřiku při krátkodobé prognóze. Pro potřebu skutečného chemického ošetření zpracovává rámcovou signalizaci ochranných zásahů podle krátkodobé prognózy Chmelařský institut, s. r. o.

Střední výskyt **mšice chmelové (*Phorodon humuli*)** byl pozorován v okrese Louny (Březno u Loun a Ročov, 10. 6.).

Způsobuje zasychání listů chmele a chmelových šištic. Zasychání a odumírání vzrostného vrcholu a výhonů. Snižování asimilační plochy a znehodnocení chmelových šištic. Oslabování rostlin. Výnosové ztráty 1-10%. Přenos viróz.

Nejvhodnější termín pro ošetření je dle aktuálního výskytu mšice chmelové zpravidla od 20. 6. do 10. 7. (konec vegetativní růstové fáze, BBCH 37-59). K zabránění vzniku rezistence aplikujte výše uvedené přípravky po sobě během vegetační sezóny tak, aby přitom docházelo ke střídání skupin insekticidů s odlišným mechanismem účinku.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 73 - 74 BBCH)

První výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech byl zjištěn v okrese Litoměřice (Dobříň, 6. 6.).

Doporučené ošetření bylo podrobně popsáno ve „Zprávě č. 10 Oblastního odboru Louny o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 30. 5. - 5. 6. 2011“.

Zjištěn silný výskyt **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** v okresech Česká Lípa (Pavlovice u Jestřebí, 6. 6.), Liberec (Svijanský Újezd, 6. 6.) a Louny (Židovice, 6. 6.). Střední výskyt pozorován v okrese Litoměřice (Dobříň, 6. 6.).

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1. 5. do 15. 9.

Termín larvicidního ošetření je podle signalizace cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

Zjištěn silný výskyt **obaleče zimolezového (Adoxophyes orana)** v okrese Liberec (Svijanský Újezd, 6. 6.).

Sledování letu dospělců obaleče zimolezového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1. 5. do 15. 9.

Na housenky 1. generace je nutné provést larvicidní ošetření v době maxima líhnutí (při >5 motýlů/lapák za 1 týden). Je-li let rozvleklý a nezaručuje-li délka reziduální účinnosti 1. aplikace dostatečnou spolehlivost, provedeme ještě 1 zásah.

Zjištěn silný výskyt **obaleče jablečného (Cydia pomonella)** v okresech Česká Lípa (Pavlovice u Jestřebí, 6. 6.), Liberec (Svijanský Újezd, 6. 6.) a Louny (Židovice, 6. 6.). Střední výskyt pozorován v okrese Litoměřice (Dobříň, 6. 6.).

Sledování letu imago do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 10. 5. do 15. 9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

HRUŠEŇ (RF 72 BBCH)

Zjištěn první slabý výskyt **bodrušky hrušňové (Janus compressus)** v okrese Liberec (Pěncín, 6. 6.).

Peckoviny

MERUŇKY (RF 73 BBCH)

Střední výskyt **obaleče meruňkového (Enarmonia formosana)** byl zjištěn v okrese Litoměřice (Slatina).

Na kůře především starších stromů jsou od úrovně půdy do výšky asi 50 cm zřetelné kompaktní oranžové kupičky trusu a pilin. V místech napadení se objevuje klejotok. Housenky vyhlodávají na rozhraní lýka a dřeva rozlehlé systémy chodeb. Protože samičky kladou především do míst již dříve tímto obalečem napadených a poškozených, napadení se stále rozšiřuje. Dlouhodobější poškození způsobuje odumírání větví a celých stromů. Sledování letu dospělců obaleče meruňkového do feromonových lapáků se provádí 1x týdně od 1. června do 31. července

Chemické ošetření je doporučeno týden po hlavní letové vlně 1. generace v květnu a opět proti 2. generaci týden po hlavní letové vlně koncem července a v srpnu.

SLIVŮŇ (RF 73 BBCH)

Silný výskyt **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** byl pozorován v okrese Louny (Židovice, 6. 6.) a nový střední výskyt byl pozorován v okrese Litoměřice (Dobříň, 6. 6.).

Napadené plody se obvykle dříve zbarvují a předčasně opadávají. Často mívají na povrchu, v místech, kudy vnikla housenka dovnitř, kapičky kleje. Jsou měkčí než zdravé plody. V plodu je možno nalézt růžovou housenku a hnědý trus. Za vlhkého počasí plody zahnívají. Sledování letu dospělců obaleče švestkového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1. 5. do 15. 9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

V okrese Litoměřice (Dobříň, 6. 6.) byl pozorován první výskyt **mšice slíkové (*Brachycaudus helichrysi*)**.

VIŠEŇ (RF 73)

Zjištěn střední výskyt **mšice třešňové (*Myzus cerasi*)** v okrese Liberec (Pěnčín, 6. 6.).

Na konci letorostů jsou hnízda pokroucených a svinutých, medovicí pokrytých listů. Na jejich spodní straně kolonie černých lesklých mšic. Pokřivené a usychající letorosty. Bezkrídle živorodé samičky mají okrouhlý tvar. Jsou 1,8-2 mm dlouhé, silně vypouklé, černé a lesklé. Vajíčka jsou nejprve žlutozelená, později černá.

Ošetření v období po odkvětu je vhodné při zjištění alespoň pěti kolonií mšice třešňové na 100 letorostech.

Drobné ovoce

RYBÍZ (RF 79 BBCH)

Zjištěn první slabý výskyt **septoriové skvrnitosti rybízu (*Mycosphaerella ribis*)** v okrese Liberec (Čtveřín, 6. 6.).

JAHODNÍK (RF 81 - 87 BBCH)

Při soustavné rostlinolékařské kontrole množitelského porostu v okrese Semily (Turnov, 7. 6.) bylo pozorováno a laboratorně potvrzeno **červnové žloutnutí jahodníku (*June yellows*)**.

Tato genetická porucha se přenáší semeny a vegetativním množením.

Takto postižené matečné rostliny je třeba vyřadit z dalšího pěstování

Dle symptomů na plodech byla zjištěna **zelenokvětost jahodníku (*Strawberry green petal phytoplasma*)** v okrese Louny (Hořetice, 8. 6.).

Napadené rostliny jsou zakrslé, listy jsou menší a různě znetvořené. Typické příznaky jsou na květech, kališní plátky jsou nápadně zvětšeny a korunní plátky jsou menší, různě zdeformované a zezelenané. Následné plody jsou malé, zdeformované a nekvalitní

Základem ochrany je zdravá sadba, nemocné a podezřelé rostliny je třeba z porostu odstranit.

Tento týden byl v okrese Louny (Hořetice, 8. 6.) pozorován první výskyt **plísně šedé (*Botrytis cinerea*)**.

ZELENINA

CIBULE (RF 41- 48 BBCH)

Byl zjištěn první výskyt **plísně cibulové (*Peronospora destructor*)** v okrese Litoměřice (Dolánky, 8. 6.) a u drobných pěstitelů v okrese Louny (Žatec, 10. 6.).

Na listech a na květních stvolech se vytvářejí světle zelené skvrny, které se zvětšují a splývají. Skvrny se pokrývají bělavým, později šedým povlakem reprodukčních orgánů houby (sporangiofory), které se velmi snadno rozšiřují vzdušnými proudy. Druhotně se povrch skvrn pokrývá tmavými povlaky saprofytických hub ("černě" a plíseň šedá), jejichž následkem se listy a květní stvoly snadno lámou a poléhají. Následkem redukce asimilační plochy cibule zůstávají malé, nevyzrálé (krkaté), špatně skladovatelné.

Fungicidní ošetření se provádí preventivně, za vlhkého počasí již od června v 7 až 14 denních intervalech podle počasí a průběhu epidemie až do fyziologického zrání natě.

Za Oblastní odbor Louny zpracoval: Luboš Pomichálek